

ZPRÁVY NĚMECKÉ ROZVĚDKY O ČESKOSLOVENSKU

(14. ZÁŘÍ – 14. ŘÍJNA 1938)

MICHAL PLAVEC

Poznatky o československém letectvu dodávali agenti úřadoven Abwehru ve Wehrkreis (branných okruzích) IV (Drážďany), Wehrkreis VII (Mnichov), Wehrkreis VIII (Vratislav), Wehrkreis XIII (Norimberk) a Wehrkreis XVII (Víděň) a především odposlech československých vojenských a civilních radiostanic, jehož význam byl dosud českou (československou) historiografií opomíjen. Přesto se zatím nikdo nevěnoval fondům uloženým ve Spolkovém archivu/Vojenském archivu ve Freiburgu im Breisgau (Bundesarchiv/Militärarchiv Freiburg im Breisgau), v němž jsou uloženy ve fondu RW49 originální zprávy německých agentů, respektive výtahy z nich. Většina autorů vycházela pouze ze vzpomínek přednosty druhého oddělení (vojenská zpravodajská služba) plukovníka generálního štábu Františka Moravce, které jsou ovšem v některých momentech náležitě učesané a musí se k nim přistupovat kriticky.¹ Oproti tomu velký posun v tomto bádání přinesly studie Karla Straky o československé agenturní síti a její kontrarozvědné činnosti.²

Delší dobu panovaly mezi českými historiky pouze dohady, nakolik byla nacistická rozvědka proti Československu úspěšná. Teprve nedávno upozornil Pavel Šrámek na základě ukořistěných německých dokumentů, které jsou nyní v Ústředním archivu ministerstva obrany v Podolsku u Moskvy, že příslušníci Abwehru přesně nevěděli ve vypjatých zářijových dnech roku 1938, kam byl přesunut hlavní štáb československé armády. Dosud totiž převládala domněnka, že sídlo velitelství československé armády na zámku v Račicích bylo vyraženo jeho majitelem německé národnosti. Jak ale nedávno prokázal Pavel Šrámek, nebylo tomu tak. Jeho závěrům odpovídají i denní svodky vrchního velení německé armády.³

1 Moravec, František: Špión, jemuž nevěřili. Praha 1990.

2 Straka, Karel: Rekonstrukce československé agenturní sítě a jejích výsledků z let 1933–1939. Praha 2017.

3 Šrámek, Pavel: Hlavní velitelství československé branné moci na Vyškovsku. Historie a vojen-

Zprávy německého Abwehru tyto poznatky potvrzují. Nacističtí zpravodajci předpokládali 15. září 1938, že se v případě mobilizace přesune hlavní štáb československé armády do Kroměříže.⁴ Podle zvýšeného radiového provozu o několik dní později, 26. září 1938, upřesnili lokalizaci hlavního štábu československé armády do prostoru Kroměříže, do údolí řeky Moravy.⁵ Již 29. září 1938 ale zmiňovali lokalizaci nějakého vyššího štábu československé armády do Kolína. Nevěděli přesně, o jaký štáb se jedná. Vyvozovali, že by se mohlo jednat o francouzskou vojenskou misi v Československu, štáb generála Fauchera, či štáb československé 1. armády.⁶ Již o den později ale hlásili, že se jedná o hlavní štáb československé armády.⁷ Jasně ale neměli ani na počátku října 1938. Tehdy se domnívali, že byl hlavní štáb československé armády ve Vyškově, odkud se měl v těchto dnech přesunout do Kroměříže.⁸ Jak podotkl ve své studii Pavel Šrámek, „*tato součást německé branné moci tak přesné informace neměla a získala je až ve chvíli, kdy velitelství své prostory již prakticky opustilo*“.⁹

Radiový průzkum

Úlohu radiového průzkumu během květnové a zářijové mobilizace v roce 1938 historici dosud podceňovali, či spíše mu vůbec nevěnovali pozornost. Posledním velitelem zpravodajské služby ve vrchním velení pozemních sil a velení branné moci nacistické armády byl generál spojovacího vojska (generálporučík) Albert Praun. V době květnové a zářijové mobilizace sloužil v hodnosti plukovníka jako velitel Nachrichten-Abteilung 38 a po takzvaném „*anšlusu*“ Rakouska v březnu 1938 působil tento zpravodajský (rozvědný) oddíl právě v této okupované zemi.¹⁰

V březnu 1950 sepsal v Neumarkt-St. Veith během svého zajetí zprávu pro americké zpravodajské důstojníky zprávu o vývoji německého radiového průzkumu

ství 1, 2021, s. 75.

4 Центральный архив Министерства обороны Российской Федерации (ЦАМО), ф. 500, о. 12451, д. 23, Lagebericht Nr. 35,

5 ЦАМО, ф. 500, о. 12451, д. 23, Lagebericht Nr. 44. Berlin, den 26. September 1938.

6 ЦАМО, ф. 500, о. 12451, д. 23, Lagebericht Nr. 47. Berlin, den 29. September 1938.

7 ЦАМО, ф. 500, о. 12451, д. 23, Lagebericht Nr. 48. Berlin, den 30. September 1938. Hlavní velitel armádní generál Ludvík Krejčí odletěl z Račic do Prahy již 30. září 1938 a o den později ho následovala větší část 3. oddělení hlavního štábu a vybraní důstojníci 1., 2. a 4. oddělení hlavního štábu. Němečtí zpravodajští důstojníci zřejmě zachytili nějakou část hlavního štábu při přesunu. Zaráží ovšem, že to zmiňují již k 29. září 1938. Srov. Šrámek, P.: Hlavní velitelství, s. 73.

8 ЦАМО, ф. 500, о. 12451, д. 23, Lagebericht Nr. 52.

9 Šrámek, P.: Hlavní velitelství, s. 75.

10 K jeho osobě Praun, Hella (hrsgb.): Albert Praun — Ein deutsches (Soldaten-)Leben 1894–1975. Kastner 2004.

mu před druhou světovou válkou a během ní. Připomněl, že před okupací Rakouska měla tato odposlouchávací služba stanice v Bavorsku a Slezsku a po březnu 1938 i v Rakousku.

Celkově se zmiňoval o zabezpečení československé radiové sítě s velkým despektem. V květnu 1938 zachytily německé odposlechové stanice nezvyklý radiový ruch jedné z klíčových stanic v Praze, o níž se domnívali němečtí zpravodajští důstojníci, že by mohla patřit ministerstvu národní obrany. Okamžitě po odeslání jedné velmi nezvyklé depeše došlo ke změně frekvencí, na nichž československé vojenské radiové stanice vysílaly, a také ke změně volacích znaků jednotlivých stanic. Na základě těchto poznatků proto nacističtí zpravodajští důstojníci dokázali během dvou a půl hodiny potvrdit vrchnímu velení Wehrmachtu, že Československo vyhlásilo mobilizaci.

Ještě s větším despektem psal, že stejnou chybu opakovala československá armáda i v září 1938. Nové stanice dokonce vysílaly na stejných frekvencích a se stejnými pozměněnými volacími značkami jako na jaře 1938. Praun tomu nemoohl uvěřit, neboť německý radiový odposlech dokázal zpravit vrchní velení o československé mobilizaci během několika minut.¹¹

Československá armáda

Nejcennější informace získávala německá rozvědka od občanů Československa německé národnosti. Ať již civilistů, nebo aktivních či záložních vojáků. Patřili k nim ale také někteří aktivní důstojníci české národnosti, kteří tajné informace poskytovali za úplat. Část vojáků maďarské nebo německé národnosti tak činila někdy také pouze z ideových důvodů. Vybrané příklady boje proti těmto dvěma zpravodajským službám podává například přednosta 2. oddělení Hlavního štábu československé armády (vojenského zpravodajství) plukovník generálního štábu František Moravec ve vzpomínkové knize. Je ale pravda, že některé z jeho závěrů a tvrzení je třeba nahlížet kriticky. Zmiňuje kromě jiných případ štábního kapitána Emericha Kalmana ze štábu 4. divize nebo podplukovníka Eduarda Opočenského či štábního kapitána Josefa Skládala z hlavního velitelství.¹²

Jaký ale význam měly tyto informace pro německý generální štáb? Od května 1938 až do března 1939 zpracovával Abwehr denní zpravodajské svodky, v nichž se setkáváme s údaji o československé armádě. Dochovaly se sice torzovitě mezi kořistnými německými dokumenty ve fondu Ústředního archiv Ministerstva obrany Ruské federace v Podolsku, ale i tak nám umožňují si udělat představu, co vše se

11 The National Archives and Records Administration Washington, D.C., M1035 WWII Foreign Military Studies, 1945–54, P-038 PRAUN, Albert, German Radio Intelligence, s. 6–7.

12 Moravec, F.: Špión, jemuž nevěřili, s. 125–130.

němečtí vyzvědači dozvěděli a jak hluboké znalosti měli o československé armádě, ale i politickém dění.¹³

Obsahují i velice podrobné informace o jednotlivých plucích a praporech a jejich přesunech, ale to není s ohledem na tento článek podstatné. Jde nám pouze o to si vytvořit obecnou představu. Proto jsme také tuto sondu časově omezili vyhlášením částečné mobilizace 14. září 1938 a vývoj německých zpravodajských poznatků ukončili o měsíc později.¹⁴

Svodka pro německý generální štáb a další vyšší velitelství informovala o částečné mobilizace již 15. září 1938. Podle této zprávy byla vyhlášena v Československu „všeobecná tajná“ mobilizace 14. září 1938 v 6 hodin ráno. Mělo být povoláno osm celých ročníků a předpokládalo se, že mobilizace bude ukončena večer 17. září 1938. V oblastech obydlených Němci měly být činěny přípravy pro vyklizení a evakuaci.

Němečtí zpravodajští důstojníci předpokládali, že v době mobilizace bude hlavní velitelství československé armády v Kroměříži a štáby 1. armády v Praze, 2. armády v Prostějově, 3. armády ve Zvolenu, 4. armády v Popradu a 5. armády v Piešťanech. Velitelství I. sboru v Rokycanech, II. sboru v Hradci Králové, III. sboru v Brně, IV. sboru v Moravském Šternberku, V. sboru v Banské Štiavnici, VI. sboru v Prešově a VII. sboru v Trenčíně. Předpovídali také, že se štáb 1. pěší divize bude nacházet v Kladně, 2. pěší divize v Mariánských Lázních (tato informace byla opatřena otazníkem), 3. pěší divize v Turnově, 4. divize v Jaroměři, 5. pěší divize v Písku, 6. pěší divize v Pohořelicích, 7. divize v Bruntálu, 8. pěší divize v Moravské Ostravě, 9. pěší divize v Senci, 10. pěší divize v Lučenci, 11. pěší divize v Dolním Kubíně, 12. pěší divize v Levoči, 13. pěší divize v Mohelnici, 14. pěší divize v Telči, 15. pěší divize v Topolčanech, 16. pěší divize v Kralovanech a 17. pěší divize ve Spišské Nové Vsi.¹⁵

Pokud to porovnáme se skutečností, k 30. září 1938 měla 1. armáda štáb v Kutné Hoře, 2. armáda v Olomouci, 3. armáda v Kremnici, 4. armáda v Brně a 5. armáda nebyla vůbec postavena. Co se týče jednotlivých sborů: velitelství I. sboru bylo ve Voticích, II. sboru v Mladé Boleslavi, III. sboru v Jihlavě, IV. sboru v Litovli, V. sboru v Kloboukách u Brna, VI. sboru v Soběslavi a VII. sboru ve Vráblich. Německým agentům úplně vypadl z tohoto přehledu VIII. sbor s velitelstvím v Uherském Hradiště, jenž byl součástí zálohy Hlavního velitelství.¹⁶

13 Tyto denní svodky jsou zachovány ve dvou fondech: ЦАМО, ф. 500, о. 12451, д. 23 a ЦАМО, ф. 500, о. 12451, д. 28.

14 Všechny tyto denní svodky se nacházejí v ЦАМО, ф. 500, о. 12451, д. 23.

15 ЦАМО, ф. 500, о. 12451, д. 23, Lagebericht Nr. 35. Berlin, den 15. September 1938.

16 Minařík, Pavel – Šrámek, Pavel: Personální průvodce po mobilizované čs. branné moci v době vyvrcholení mnichovské krize – Ústřední orgány vojenské správy a vyšší velitelství. Historie

Přesní nebyli nacističtí vyzvědači ani v předpokládaném určení velitelství jednotlivých pěších divizí v době mobilizace. 2. divize Plzeň-Doubravka, 3. divize Mšeno, 5. divize Písek, 6. divize Pohořelice, 7. divize Zábřeh, 8. divize Moravský Beroun, 10. divize Krupina, 11. divize Lovinobaňa, 14. divize Třešť, 17. divize Rychnov u Jablonce nad Nisou, 18. divize Buštěhrad, 19. divize Třebíč, 20. divize Mutěnice. Záložní divize: 4. divize Hradec Králové, 9. divize Nové Město nad Váhom, 12. divize Vsetín, 13. divize Humpolec, 15. divize Senica, 16. divize Ružomberok a 21. divize Veselí nad Moravou. Nacističtí zpravodajští důstojníci správně uvedli pouze mobilizační velitelství 5. a 6. pěší divize. Zároveň ale vůbec nic netušili o tom, že československá armáda má k dispozici také Pěší divize 18, 19, 20 a 21.¹⁷

Podobně faktograficky suché jsou všechny zprávy pro generální štáb nacistické armády. Málokdy známe totožnost agentů, kteří takové zprávy podávali. Nevíme ani, jak přesně pracovali. Z toho se ale vymyká jedna anonymizovaná zpráva o cestě jednoho agenta s novinářským krytím do Československa. V mnoha ohledech je totiž velmi zajímavá.

Někdy před 22. zářím 1938, kdy je jeho zpráva datována, dost možná v den částečné mobilizace, odjel nacistický agent do Stodu s důležitým zpravodajským posláním, jehož přesné zadání ale neznáme. Zde byl ale hned poté, co vystoupil z vlaku, zatčen příslušníky československé tajné policie. Podle vyjádření německých zpravodajských důstojníků měl to štěstí, že cestoval s krytím novináře a měl s sebou novinářský průkaz. Ve Stodu byl československými policisty vyslýchán a podroben důkladné tělesné prohlídce. Na jednu chvíli mu byl zabaven i cestovní pas, který byl zřejmě ofotografován. Agent zmínil ve zprávě, že tam měl tři vstupní razítka z cest do Československa za poslední dva měsíce. Když nic podezřelého policisté nenašli, omluvili se mu a nechali ho převézt služebním automobilem v doprovodu dvou kriminalistů do Plzně. U zátarasu před tímto západočeským městem byl předán plzeňským tajným policistům. Během této jízdy nepozoroval nic důležitého.

Zde ho na policejním ředitelství přijal vládní rada Dr. Šmolík („Šmolig“). Následně jel v doprovodu dvou tajných policistů na různá místa v západočeské metropoli. Navštívili například uprchlický tábor v místní sokolovně, kde se nacházelo asi sto „marxistů“ z Chebu, z toho asi čtyřicet dětí. Staral se o ně jeden „marxistický“ železniční ředitel.

Když jeli do borské věznice, řidič zřejmě zbloudil, a agent měl možnost po dobu dvou minut z uzavřeného automobilu pozorovat bývalé tovární letiště spo-

a vojenství 5, 1997, s. 94–130.

17 ЦАМО, ф. 500, о. 12451, д. 23, Lagebericht Nr. 35. Berlin, den 15. September 1938. Dále srov. Straka, Karel: Československá armáda – pilíř obrany státu z let 1932–1939. Historie československé armády 3. Praha 2007, s. 140–141.

lečnosti Škoda. Mělo se na něm nacházet devět až deset letadel, ovšem nic bližšího nemohl sdělit. Žádného protiletadlového dělostřelectva si nevšiml. Pouze zaregistroval, že se na střeše jedné budovy u hlavního nádraží nachází postavení tří „malých protiletadlových kanónů“ („*kleine Flak*“).

V blízkosti jedněch plzeňských kasáren objížděl automobil policejního prezidia četu vojáků v československých uniformách, o nichž se domníval, že to jsou vojenští zběhové, které doprovázely ozbrojené strážce. Mohlo jich být kolem šedesáti.

Z Plzně s ním policejní úředníci odjeli služebním vozem do Českých Budějovic. Z této cesty ovšem nebylo co důležitého hlásit. Pouze zmínil, že s ním českoslovenští policisté objeli město. Na závěr hlášení pouze uvedl, že 19. září 1938 odpoledne odjel z nádraží v Českých Budějovicích „*do pole vybavený*“ zpravodajský vlak. Jeho cílem byl „*Stögerwald*“ u Horní Plané. Ve skutečnosti tímto místem mínil Stögenwald, Pestřice.¹⁸

Abwehr hlásil 16. září 1938, že sudetoněmečtí záložníci jsou drženi v kasárnách pod stráží nebo byli přiděleni k pracovní službě. Povolány do zbraně byly další ročníky 1898 až 1914. Opravili také původní seznam mobilizačních míst zveřejněný v předchozí svodce. Domnívali se, že došlo k chybě, neboť v době mobilizace se mělo velitelství V. sboru nacházet v Trenčíně a VII. sboru v Banské Štiavnici. Došlo podle nich pouze k přepsání. K umístění štábu 13. pěší divize v Mohelnici přidali zpravodajští důstojníci otazníky, neboť to podle jejich soudu nebylo jisté. Považovali také za nepravděpodobné, že by se štáby 2., 7., 8. a 10. pěší divize nacházely tak blízko státní hranice. U 6. a 14. pěší divize se zase domnívali, že došlo k záměně umístění jejich štábu, takže štáb 6. pěší divize se měl nacházet v Telči a 14. pěší divize v Pohořelicích. Také nově připomínali, že se štáb 4. rychlé divize nenachází v Jihlavě, jak původně předpokládali, ale ve Vysokém Mýté.¹⁹ Dislokace pěších divizí můžeme porovnat s jejich předchozím přehledem k 30. září 1938. Podle tohoto přehledu ovšem měla 4. rychlá divize velitelství v Soběslavi.²⁰

Čtvrtý den po vyhlášení částečné mobilizace předpokládali němečtí zpravodajští důstojníci, že pohraniční opevnění budou stejně jako během květnové mobilizace obsazena vojáky pěších divizí a tankové pluky se přesunou do pohraničí. Neměli ale žádné informace o tom, kde a jakým způsobem se budou formovat záložní jednotky.²¹

Mobilizace pokračovala nadále podle svodky z 19. září 1938. Znovu ale němečtí zpravodajští důstojníci museli konstatovat, že nemají žádné zprávy o záložních jed-

18 BA/MA, RW49/44, Zu Abwehrstelle im Wehrkreis VII Nr. 2085/38 I Lu. g. Az XXV/Sp. Tschechoslowakei. Bericht eines neuen, aber bereits bewährten V-Mannes über Fahrt Pilsen — Budweis. München, den 22. Sept. 1938.

19 ЦАМО, ф. 500, о. 12451, д. 23, Lagebericht Nr. 36. Berlin, den 16. September 1938.

20 Minařík, P. – Šrámek, P.: Personální průvodce, s. 94–130.

21 ЦАМО, ф. 500, о. 12451, д. 23, Lagebericht Nr. 37. Berlin, den 17. September 1938.

notkách, jak a kde a z jakých částí se tvoří. Upozornili, že československá hraniční kontrola posílila a brání odchodu Němců, kteří jsou schopni nosit zbraň („*Wehrfähige*“). Přesto se dařilo četným obyvatelům Československa německé národnosti utéct za hranice.

Pohraniční opevnění bylo podle této zprávy silně obsazeno a mezi jednotlivými bunkry se nacházela kulometná hnízda. V jejich předpolí byli nasazeni příslušníci „*Rote Wehr*“, kteří ovšem prokázali tak nízkou morálku, že byli nahrazeni československými vojáky.²²

Poprvé 20. září 1938 se psalo ve svodce německé zpravodajské služby o bojích mezi příslušníky sudetoněmeckého Freikorpsu (Sudetendeutsches Freikorps) a československými financi („*tschech. Genzbeamten*“) a vojáky, k nimž mělo dojít u Doks. O této události ovšem zatím nemáme bližší informace.

Němečtí zpravodajci znovu zmiňovali, že nevědí nic konkrétního o záložních divizích. Uváděli ale, že do nich rukuje velké množství obyvatel Československa, kteří mají jinou než českou národnost. Proto se domnívali, že bojová hodnota takových záložních jednotek bude snížena.

V této souvislosti také naznačovali, že mezi slovenskými důstojníky československé armády panuje nespokojenost s tím, jak se k nim Češi chovají, a proto se přiklánějí k možnostem slovenské autonomie. Podotýkali, že se postavení slovenských důstojníků v československé armádě mění, ale stále jich není více než 5 %. Pokud jsme ještě u Slovenska, měla se československá vláda podle poznatků agentů v případě války přesunout do Turčianského Svätého Martina.

Další zprávy jsou konkrétní a pocházejí od místních usedlíků německé národnosti. Jeden z nich hlásil, že na nádraží v Chebu se měl nacházet československý obrněný vlak s jedním vagonem pod parou. Další považoval za důkaz vyklizení pohraničí československými vojáky stěhování litoměřických kasáren do Terezína. A zajímavý je i další poznatek, neboť podle nacistických agentů měla velká voda zaplavit jižní Moravu a pevnosti v úseku Břeclav – Lednice byly zaplaveny.²³

Velká povodeň na konci srpna a začátku září 1938 skutečně zasáhla většinu území Čech a Moravy. Ve zmiňovaném úseku se rozvodnila řeka Dyje, která dosáhla hladiny až 390 cm nad normálem a protrhla například hráz u Pohanska.²⁴ V tomto úseku byly ve výstavbě, či některé již dokončeny, objekty těžkého opevnění, které budovalo Ženíšín skupinové velitelství XI se štábem v Hrušovanech nad Jevišovkou. Jednalo se o úsek Znojmo – Břeclav.²⁵

22 ЦАМО, ф. 500, о. 12451, л. 23, Lagebericht Nr. 38. Berlin, den 19. September 1938.

23 ЦАМО, ф. 500, о. 12451, л. 23, Lagebericht Nr. 39. Berlin, den 20. September 1938.

24 Srov. např. Podyjí úplně pod vodou. Večerník Národní listy č. 243 z 5. září 1938, s. 1.

25 Srov. např. Fidler, Jiří – Sluka, Václav: Encyklopedie branné moci Republiky československé

Týden po vyhlášení částečné československé mobilizace nepotvrdili němečtí zpravodajci zprávy o propouštění sudetských Němců z armády. Nedokazovaly to totiž žádné jiné zprávy a pravdivé podle této svodky nebyly ani informace o tom, že jsou sudetští Němci v československé armádě pod stráží nebo slouží pouze u pracovní služby. Jedním dechem ale dodávali, že někdy 10. září 1938 vydalo ministerstvo národní obrany rozkaz, podle něhož měli být z velitelských funkcí sesazeni všichni důstojníci a poddůstojníci německé národnosti a mohli maximálně zastávat funkce zástupců, pokud na tuto pozici nebyl vhodný žádný důstojník české nebo slovenské národnosti.

Na základě informací od „*důvěryhodného zdroje (aus glaubwürdiger Quelle)*“ také změnili bojový pořádek a lokace v době mobilizace u III. sboru československé armády. Měl se skládat z 19. pěší divize se štábem v Jihlavě, které podléhaly Pěší pluk 31 (posádky Telč, Dačice, Jemnice), dva prapory Pěšího pluku 38 (Jihlava), Hraničářský myslivecký pluk 3 („*Gr.Jg.Rgt. 3*“) (Moravské Budějovice, z toho Hraničářský myslivecký prapor („*Gr.Jg.B.*“) 3, Strážní prapory XXXVI a XXXVII) a dva oddíly lehkého Dělostřeleckého pluku 1, dále 6. pěší divize (Brno), které byly podřízeny Pěší pluk 10 (Brno, Břeclav), Pěší pluk 24 (Znojmo), Hraničářský myslivecký pluk 11 (Hrušovany u Brna, z toho Hraničářský myslivecký prapor 11, Strážní prapor XXXIV) a lehký Dělostřelecký pluk 6 (Znojmo) a 14. pěší divize (motorizovaná) (Kroměříž). Přímo velení sboru podléhaly II. oddíl těžkého Dělostřeleckého pluku 102 (Třebíč) a I. nebo II. oddíl lehkého Dělostřeleckého pluku 51 (Velké Meziříčí).²⁶

Předpokládané nasazení tohoto sboru, podle informací agentů Abwehru, bylo takové, že 19. pěší divize měla být nasazena v západním prostoru činnosti tohoto sboru a 6. pěší divize ve východním prostoru, přičemž hraniční linie mezi těmito dvěma divizemi měla být přibližně na půl cestě mezi Vranovem and Dyjí a Znojmem. 14. pěší divize měla být ponechána v záloze v prostoru jihovýchodně od Brna. Podle jiných zpráv, ale tato divize vůbec nebyla součástí 3. sboru, ale byla přímo zálohou 3. armády.²⁷

K 30. září 1938 měl III. sbor velitelství v Jihlavě a podléhala mu Skupina 2 (štáb v Želetavě), 14. divize (štáb v Třešti) a 19. divize (štáb v Třebíči). Skupina 2 (velitelství Želetava) se skládala převážně z útvarů mobilizované 1. divize (pěší pluk 38, dělostřelecký pluk 1, smíšený přezvědný oddíl 1, ženijní rota 1, telegrafní prapor 1), které doplnily pěší útvary původně zajišťující jihomoravskou hranici (pěší pluk 31 složený z I/31, II/31 a IV/24. pěšího praporu a hraničářský pluk 3 složený z hraničářského praporu 3 a strážních praporů XXXVI a XXXVII). Čes-

1920–1938. Praha 2006, s. 762.

26 ЦА–МО, ф. 500, о. 12451, д. 23, Lagebericht Nr. 40. Berlin, den 21. September 1938.

27 Tamtéž.

koslovenská 6. divize přitom nebyla součástí III. sboru, ale zálohou celé IV. armády. V tomto ohledu je tato zpráva, zřejmě od někoho, kdo narukoval, poměrně přesná.²⁸

Předpokládané nasazení tohoto sboru, podle informací agentů Abwehru, bylo takové, že 19. pěší divize měla být nasazena v západním prostoru činnosti tohoto sboru a 6. pěší divize ve východním prostoru, přičemž hraniční linie mezi těmito dvěma divizemi měla být přibližně na půl cestě mezi Vranovem and Dyjí a Znojmem. 14. pěší divize měla být ponechána v záloze v prostoru jihovýchodně od Brna. Podle jiných zpráv, ale tato divize vůbec nebyla součástí 3. sboru, ale byla přímo zálohou 3. armády.²⁹

Další zprávy spekulovaly o tom, že dosavadní 19. pěší divize byla přejmenována na velitelství Skupiny 2. Z toho, že bylo použito číslo divize 19, se nacistická rozvědka domnívala, že musí proto zpochybnit původní tvrzení, že nově stavěné záložní divize měly být číslovány 18 až 34. Také si mysleli, že 18. pěší divize byla postavena v Čechách u 1. armády, ale nedokázali to potvrdit z více zdrojů.³⁰ V tom měli víceméně pravdu, neboť 18. divize se stanovištěm velitele v Buštěhradu byla zálohou 1. armády.³¹

V Hodoníně mělo mít štáb nějaké československé vyšší velitelství pod generálem Lvem Prchalou. Z toho nacističtí zpravodajští důstojníci vyvozovali, že tento generál, jenž byl podle jejich názoru velitelem Zemského vojenského velitelství 4 v Košicích) mohl být pověřen velením nad obranou rakouské hranice v úseku do Bratislavy.³² V tom měli pravdu, neboť armádní generál Lev Prchala byl až do 25. září 1938 velitelem Zemského vojenského velitelství v Košicích a s platností od 27. září 1938 byl pověřen velením IV. armády. Přesto se zdá tato zpráva poněkud předčasná, ale je možné, že se v té době již generál Prchala nacházel na jižní Moravě.³³

Denní svodka z 22. září 1938 podrobně rozebírala potíže, které má československá armáda. Němečtí zpravodajští důstojníci se domnívali, že nemůže naplnit plánované počty, neboť Češi v ní tvoří nějakých 50 % vojáků a zbytek jsou vojáci jiných národností. Předpokládali, že se urputně budou bránit pouze Češi, přístup ostatních národností v Československu bude vlažnější. Vyvozovali, že nově

28 Minařík, P. – Šrámek, P.: Personální průvodce, s. 94–130.

29 ЦАМО, ф. 500, о. 12451, д. 23, Lagebericht Nr. 40. Berlin, den 21. September 1938.

30 ЦАМО, ф. 500, о. 12451, д. 23, Lagebericht Nr. 40. Berlin, den 21. September 1938.

31 Minařík, P. – Šrámek, P.: Personální průvodce, s. 94–130.

32 ЦАМО, ф. 500, о. 12451, д. 23, Lagebericht Nr. 40. Berlin, den 21. September 1938.

33 Srov. např. Němeček, Jan: Československý odboj v Polsku v roce 1939 a armádní generál Lev Prchala. In: Hájek, Jan – Kocian, Jiří – Zítka, Milan: Fragments dějin. Sborník prací k šedesátinám Jana Gebharta. Praha 2006, s. 281–300.

utvářené útvary nebudou mít takovou bojovou hodnotu. Vojáci české národnosti sloužili především ve strážních praporech a v útvech, které obsadily pohraniční opevnění. U těchto jednotek předpokládali, že je tvoří Češi ze 70 až 80 %. V Čechách a na Moravě byli početně zastoupeni vojáci jiných národností z 30 až 40 %, na Slovensku ze 70 až 80 %.

Kromě jiných informací obecnějšího charakteru zmiňovali důstojníci Abwehru, že „česká policie“ v Aši byla odzbrojena „dobrovolnou ochrannou službou sudetoněmecké strany (*Freiwilliger Schutzdienst der sudetendeutscher Partei*)“. K podobným situacím došlo i v Kynšperku nad Ohří („*Königsberg*“), v Mariánských Lázních, Falknově (Sokolově) a Františkových Lázních. Zpráva se také zmiňuje o tom, že z těchto sídel se stahují „čeští“ vojáci. Tuto informaci ale považovali stále za nepotvrzenou z jiných zdrojů.³⁴

Z denních zpráv svodka Abwehru zmiňovala, že 22. září 1938 odstoupila současná vláda a novým ministerským předsedou se stal generál Syrový, který byl generálním inspektorem československé armády a v roce 1918 velel „české“ legii na Sibiři během ústupu. Ministrem zahraničí se stal doktor Krofta, o němž se zpravodajští důstojníci blíže nezmiňovali.

Z vojenského hlediska hlásili agenti nacistické výzvědné služby, že „české“ jednotky, které 22. září 1938 ustoupily ze „sudetoněmeckého hraničního prostoru“, znovu zaujaly v noci z 22. na 23. září 1938 pozice v těchto oblastech. V různých „sudetoněmeckých“ městech došlo ke „krvavým teroristickým aktům“. Prapory posílily tanky a průzkumné vozy a postoupily na severozápadní českou hranici. Radu mostů přitom vyhodili českoslovenští vojáci do povětří a přerušili také železniční trať Žitava – Liberec u Grottau (Hrádku nad Nisou).³⁵

Němečtí zpravodajští důstojníci hned na druhý den, 24. září 1938, oznamovali, že v noci z 23. na 24. září 1938 byla v Československu vyhlášena všeobecná mobilizace. Předpokládali, že sudetští Němci vyslyší výzvu Konrada Henleina a nebudou rukovat. Vyvozovali, že podobně se zachovají i vojáci maďarské a polské národnosti.

Německé zpravodajce také znepokojovaly zprávy o početné přítomnosti vyšších „sovětoruských (*sowjetrussische*)“ důstojníků v Praze. Domnívali se, že mají rozhodující vliv na premiéra generála Syrového („*die entscheidenden Einfluß auf die Entschlüsse des neuen Ministerpräsidenten General Syrový*“). Jedním dechem ale dodávali, že velká část vyšších „českých“ důstojníků, mezi nimi například náčelník hlavního štábu generál Fiala, stojí v ostré opozici proti „*Rusům*“.

Německý vojenský atašé v Praze a brněnský konzulát hlásili, že se československé jednotky shromažďovaly v údolí řek Váh a Morava („*Truppenzusammen-*

34 ЦАМО, ф. 500, о. 12451, д. 23, Lagebericht Nr. 41. Berlin, den 22. September 1938.

35 ЦАМО, ф. 500, о. 12451, д. 23, Lagebericht Nr. 42. Berlin, den 23. September 1938.

ziehungen“). Domnívali se, že by se v tomto případě mohlo jednat o útvary 5. armády, která se do těchto oblastí přesunovala. Ta přitom, jak již dobře víme, vůbec neexistovala. S opožděním také informovali nacističtí zpravodajští důstojníci, že v noci z 21. na 22. září 1938 byl vyhozen do vzduchu most přes řeku Svatava u Kraslic.³⁶

Podrobné výňatky z mobilizační vyhlášky přinesla denní svodka z 26. září 1938. To byly obecně známé informace. Zajímavější je ale pohled německých zpravodajských důstojníků na možné navýšení stavů československé armády po jejím vyhlášení. Předpokládali, že počet mobilizovaných vojáků může převýšit hranici půl milionu, a to i pokud by nenarukovali vojáci německé a maďarské národnosti.³⁷

To stále souviselo i s otázkou, jakým způsobem budou tvořeny záložní divize. Zjevně v tomto ohledu němečtí zpravodajští důstojníci tápali, a byly to spíše jejich domněnky než hodnověrné agenturní informace. Došli k závěru, že taková divize se bude nejdříve skládat ze dvou praporů. Jako nezodpovězené a nepravděpodobné považovali také, že by záložní divize mohly vznikat u každé z československých „aktivních“ divizí.

Pochopitelně si všímali i toho, že náčelník hlavního štábu československé armády armádní generál Ludvík Krejčí byl jmenován prezidentským dekretem vrchním velitelem „české“ armády. Zopakovali, že Krejčí podobně jako generál Syrový prošel pestrou legionářskou kariérou. Zpochybňovali také jeho vzdělání, neboť podotkli, že je obdařen „pouze jistou dávkou selské chytrosti“ („*Er verfügt lediglich über eine gewisse durchtriebene Bauernschlauheit.*“).³⁸

Předpokládali také, že hlavní štáb československé armády („*Der Stab des General Krejčí (O.H.L.)*“) opustil Prahu a zřejmě se nachází někde kolem Kroměříže v údolí řeky Moravy. Zde byl zachycen zvýšený provoz radiových stanic.³⁹

Zprávy vojenského charakteru dodával také německý vojenský atašé v Praze. Domníval se, že části 8. divize v okolí Moravské Ostravy byly posíleny útvary ze Slovenska, že z prostoru Moravské Třebové a Svitav byly staženy útvary 13. pěší a 30. záložní divize a nahradila je 5. rychlá záložní divize. Pojmenování posledně zmíněné divize opatřili sami zpravodajští důstojníci otazníky, takže této zprávě nedůvěřovali, případně ji považovali za nepotvrzenou a nepravděpodobnou. Vojenský atašé dále psal, že se v prostoru kolem Pardubic nacházejí útvary 4. rychlé divize. Zmiňoval také zvýšený počet transportů ze Slovenska, z čehož odvozoval, že se v prostoru jižně a jihovýchodně od Brna utvářejí nové záložní divize. Do-

36 ЦАМО, ф. 500, о. 12451, д. 23, Lagebericht Nr. 43. Berlin, den 24. September 1938.

37 ЦАМО, ф. 500, о. 12451, д. 23, Lagebericht Nr. 44. Berlin, den 26. September 1938.

38 Tamtéž.

39 Tamtéž.

mníval se také, že je v tomto prostoru rozmístěna 14. motorizovaná pěší divize. Mezi Uherským Hradištěm a Trenčínem předpokládal аташе, že se bude utvářet československá 5. armáda. Také vyvozoval, že zvýšený počet útvarů jezdeckta kolem Trnavy souvisí s 3. rychlou divizí.⁴⁰ Pokud se na tento přehled podíváme blíže, žádná 5. armáda či 30. divize neexistovala ani nebyla stavěna, 13. divize měla k 30. září 1938 štáb v Humpolci a tvořila zálohu Hlavního velitelství, 5. rychlá divize nebyla postavena a útvary 4. rychlé divize se nacházely k 30. září 1938 kolem Soběslavi. 3. rychlá divize měla k 30. září 1938 velitelství v Levicích, asi sto kilometrů východně od Trnavy.⁴¹

Z dalších zpráv vyplýval poznatek německé rozvědky, že Javornický výběžek („*Jauerniger Zipfel*“) u slezské hranice je zcela v rukou sudetoněmeckého Freikorpsu. V „*bavorském*“ prostoru se to týkalo stále ještě Železné Rudy, a to jak města, tak nádraží.⁴²

Vcelku vyčerpávající informace měli němečtí zpravodajští důstojníci o Pěším pluku č. 46. Štáb pluku se měl nacházet jihozápadně od Mostu ve Strupčicích. I. prapor tohoto pluku měl štáb v Spitzinghof (dvůr Špičák pod stejnojmennou horou u Kadaně) a operoval v úseku Mergdorf (zřejmě Merzdorf, Märzdorf, zaniklá obec Menhartice u Chomutova) – Ob. Kralup (?). II. prapor měl štáb v Chomutově a zaujal pozice v prostoru Ob. Kralup (?) – Sadschitz (zaniklá obec Zaječice) a III. prapor měl štáb v Mostu a chránil úsek Zaječice – Červený vrch, který ležel západně od Kopist. V záloze se měli nacházet záložníci z Pěšího pluku 28, dělostřelci a dragouni v síle asi 3000 mužů. Připraveny zde byly také nákladní automobily k rychlému přesunu. Obecně ale německý zdroj psal, že nálada mezi vojáky české národnosti „*není nadšená, ale nenávidná*“ („*Keine Begeisterung, aber Hass.*“).⁴³

Tyto informace odpovídají skutečnosti, pouze s tím rozdílem, že I. a II. prapor Pěšího pluk zajištění lehkého opevnění (ZLO) 152 se vytvářely z Pěšího pluku 46 a III. prapor tohoto pluku z Hraničářského praporu 5.⁴⁴

Zpravodajští důstojníci také připomínali, že nějaký sudetský Němec jménem Minke přepadl „*českou*“ celnici ve Waldheimu, jihozápadně od Tachova (zaniklá obec Zahájí (Lesná)), vyhnal „*české*“ celníky a ukořistil klíče od sedmi bunkerů v přední linii a odevzdal je německým celníkům ve Waldheimu.⁴⁵

40 Tamtéž.

41 Minařík, P. – Šrámek, P.: Personální průvodce, s. 94–130.

42 ЦАМО, ф. 500, о. 12451, д. 23, Lagebericht Nr. 44. Berlin, den 26. September 1938.

43 Tamtéž.

44 Minařík, P. – Šrámek, P.: Personální průvodce, s. 94–130. Dále srov. Fidler, J. – Sluka, V.: Encyklopedie branné moci, s. 503.

45 ЦАМО, ф. 500, о. 12451, д. 23, Lagebericht Nr. 44. Berlin, den 26. September 1938.

První detailnější poznatky o československých záložních plucích uvedli němečtí zpravodajští důstojníci ve svodce z 27. září 1938. Záložní Pěší pluk 52, který byl postaven na základě Pěšího pluku 2, se měl nacházet v severních Čechách, záložní Pěší pluku 72, jenž byl utvořen na základě Pěšího pluku 22, se měl nacházet jižně od Frýdlantského výběžku a záložní Pěší pluk 94 (z Pěšího pluku 44) se měl tvořit v Liberci. Vojáci těchto záložních pluků se měli přesunout do opevněných hraničních úseků, stejně jako muži „aktivních“ pěších pluků. Zatím ale ucházelo pozornosti německých zpravodajských důstojníků, že čísla záložních pluků byla stanovena číslo na základě připočtení číslovky 50 k číslům pluků, z nichž byly vytvářeny.⁴⁶

Opět se také němečtí zpravodajští důstojníci věnovali národnostní otázce v československé armádě. Připomínali předchozí zprávu (Lagebericht Nr. 35) o dvanácti slovenských vojácích z Horského pěšího pluku 1, kteří byli velmi zahořklí vůči Čechům. Bylo to především kvůli tomu, že byli jako Slováci považováni za občany Československa druhé kategorie, a tak se k nim také Češi chovali. Podobně považovali i svůj výcvik za nedostatečný.⁴⁷ Podle původní zprávy se mělo jednat o dvanáct vojáků české a slovenské národnosti z I. praporu Horského pěšího pluku 1, kteří v noci z 13. na 14. září 1938 uprchli bez zbraní přes hranice.⁴⁸

K tomu se řadila i další zpráva ze Šluknovského výběžku (v dokumentu je uvedeno „*Rumburger Zipfel*“), že pokud vojáci maďarské národnosti narazí na příslušníky sudetoněmeckého Freikorpsu, okamžitě se vzdají a zdraví pozdravem „*Heil Hitler*“. V tomto výběžku byla všechna sídla až do linie Varnsdorf – Krásná Lípa – Mikulášovice v „německých“ rukou. Všechny silnice, železniční trať a mosty jižně od této čáry byly zničeny a přerušeny.⁴⁹

Z vyšších útvarů se předpokládalo, že by mohla být („s *velkou výhradou, mit großem Vorbehalt*“) 18. pěší divize štábem v Nitře. Také se zvažovalo, že podobně jako v květnu 1938 se mohla 3. rychlá divize soustřeďovat v prostoru Levice.⁵⁰ Ve skutečnosti ale tvořila 18. divize zálohu 1. armády a měla štáb v Buštěhradě. Co se týče 3. rychlé divize, ta skutečně měla k 30. září 1938 velitelství v Levicích.⁵¹

Ještě ze zpravodajské svodky z 28. září 1938 vyplývalo, že němečtí zpravodajci nemají jasno, jak se utvářejí záložní divize československé armády. Operovali totiž s faktem, že zatím byly zjištěny záložní Pěší pluky pouze u 3. a 13. pěší divize, a to

46 ЦАМО, ф. 500, о. 12451, д. 23, Lagebericht Nr. 45. Berlin, den 27. September 1938.

47 Tamtéž.

48 ЦАМО, ф. 500, о. 12451, д. 23, Lagebericht Nr. 35. Berlin, den 15. September 1938.

49 ЦАМО, ф. 500, о. 12451, д. 23, Lagebericht Nr. 45. Berlin, den 27. September 1938.

50 Tamtéž.

51 Minařík, P. – Šrámek, P.: Personální průvodce, s. 94–130.

čísel 52, 72, 94 a 98. Přitom hned v dalším odstavci psali, že severně od Hradce Králové utváří záložní Pěší pluk 98 na bázi Pěšího pluku 48 se štábem pluku údajně v Předměřicích, štábem I. praporu na neznámém místě, štábem II. praporu v Lochenicích a štábem III. praporu v Nedělišti. Co se týče záloh, 25 % záložníků měli tvořit národnostně němečtí vojáci.⁵²

Z různých zdrojů měli důstojníci nacistické výzvědné služby také informace, že se útvary 2. rychlé divize měly shromažďovat v prostoru Olomouc. Podobně jako tomu bylo během mobilizace v květnu 1938.⁵³ K 30. září 1938 měla tato divize velitelství v Jaroměřicích nad Rokytnou, nějakých 115 kilometrů jihozápadně od Olomouce.⁵⁴

Zajímavým poznatkem z této svodky je také to, že se podle zpravodajských zdrojů Abwehru měli do 1. října 1938 evakuovat z předpolí také všichni civilisté české národnosti. Podobný poznatek měli zpravodajci také z Liberecka, kde měly být 26. září 1938 staženy všechny vojenské jednotky československé armády na první linii opevnění. V předpolí měli zůstat pouze slabé stráže a „*Sprengkommandos*“. Podobně vyklidila československá armáda Podmokly, Neschwitz (?) a Ústí nad Labem. Již 27. září 1938 měli ustoupit českoslovenští vojáci z Unterhaidu (Dolní Dvořiště), kde zůstali pouze četníci a státní policie. Stejně tomu bylo i v Oberhaidu (Horní Dvořiště). Obecně se v této svodce také uvádělo, že také v severních Čechách byly jednotky československé armády staženy až k první linii opevnění. Zájem vzbudilo, že útvary Dělostřeleckého pluku 3 se přesunuly z Českých Budějovic do Tábora a do Žižkových kasáren v Českých Budějovic byly umístěny nějaké jednotky kavalérie.⁵⁵

S dvoudenním zpožděním bylo také hlášeno, že 27. září 1938 údajně československá armáda vyklidila Kysibelku a (Gießhübel) a opustila i opevnění v této oblasti. Podle důstojníků Abwehru ovšem tato zpráva úřadovny gestapa ve Vratislavi vzbuzovala pochybnosti. Podobně bylo hlášeno, že 28. září 1938 vyklidily civilní úřady a jednotky policie Broumovský výběžek („*Braunauer Ländchen*“). Prakticky celá oblast tak byla vyklizena. V předpolí zůstaly pouze útvary Stráže obrany státu (SOS), průzkumné oddíly a polní stráže. Všechny mosty měly být vyhozeny do povětří. Útvary československé armády se stáhly jihozápadně od železniční tratě Chvaleč (Qualisch) – Horní Staré Město (Altstadt) a opevnily se na linii Schindellehne (?) – Hutberg (Honský Špičák) – Blaue Steine (Modrý kámen) v Broumovských stěnách.⁵⁶

52 ЦАМО, ф. 500, о. 12451, д. 23, Lagebericht Nr. 46. Berlin, den 28. September 1938.

53 Tamtéž.

54 Minařík, P. – Šrámek, P.: Personální průvodce, s. 94–130.

55 ЦАМО, ф. 500, о. 12451, д. 23, Lagebericht Nr. 46. Berlin, den 28. September 1938.

56 ЦАМО, ф. 500, о. 12451, д. 23, Lagebericht Nr. 48. Berlin, den 29. September 1938.

K 28. září 1938 předpokládali důstojníci Abwehru, že má československá armáda kolem 562 tisíc vojáků. Podrobně rozepisovali skladbu armády jako 17 pěších divízi po 13 tisících vojácích (221 000) s tím, že 18. a 19. pěší divize mají zatím vytvořeny pouze štáby, 4 rychlé divize po 11 tisících vojácích (44 000), útvary opevnění („*Festungstruppen*“), což znamenalo hraničářské pluky a prapory, záložní hraničářské prapory, strážní prapory, motorizované ženijní prapory atd., 100 tisíc vojáků, záložní útvary v celkové síle asi šesti divízi po 12 tisíc vojáků (72 000), vojskové, armádní a sborové útvary (dělostřelectvo, tanková vojska (útočná vozba), ženisté, zpravodajci a letectvo) (75 000) a armádní a sborové štáby a týlové jednotky („*Rückw. Dienste*“) (50 000).⁵⁷ Ve skutečnosti mobilizovala československá armáda na konci září 1938 celkem 1,28 milionu vojáků

Podle svodky z 29. září 1938 pokračují Češi, zčásti také ženy, na úpravě pevností a budování zátarasů a překážek v hraničních oblastech. Znovu se objevily informace, že nejsou žádné plnohodnotné informace o československých záložních pěších plucích. Jinak evakuace civilistů stále pokračovala. Z prostoru Ašského lesa (Asch-Wald) se měli stáhnout českoslovenští vojáci do prostoru východně od Frankenreuthu. Velel jim důstojník v hodnosti majora. Ten měl objasnit, že žádný útok provádět nebude. Pokud by k tomu ale došlo, slíbil, že bude obyvatele varovat. Pokud by do oblasti postoupily německé jednotky, okamžitě by chtěl prý složit zbraně.⁵⁸ Ve skutečnosti se ale Frankenreuth nachází na bavorské straně hranice jižně od Aše.

Štáb 4. rychlé divize se měl nacházet 25. září 1938 v Táboře. Nejisté ale bylo pro zpravodajské důstojníky, kde se nacházely její jednotlivé části, neboť byly hlášeny v Jihlavě, Pardubicích, Táboře a Pelhřimově.⁵⁹ K 30. září 1938 se ale velitelství této divize nacházelo v Soběslavi a její jednotky operovaly v druhém sledu jako součást VI. sboru 4. armády v prostoru Soběslav – Kardašova Řečice.⁶⁰

V Kolíně se měl nacházet nějaký „*operační*“ štáb, možná francouzské vojenské mise („*Faucher*“) či 1. československé armády.⁶¹ Je zajímavé, že již o den později hlásili němečtí zpravodajští důstojníci, že sídlo hlavního štábu československé armády v Kolíně bylo potvrzeno.⁶²

Podkarpatskou Rus podle těchto zpravodajských informací prakticky vyklidily všechny československé vojenské jednotky 11. a 12. pěší divize, které se

57 ЦАМО, ф. 500, о. 12451, д. 23, Anlage zum Lagebericht Nr. 46. Vermutliche Stärke des derzeitigen tschecho-slowakischen Kriegsheeres.

58 ЦАМО, ф. 500, о. 12451, д. 23, Lagebericht Nr. 47. Berlin, den 29. September 1938.

59 ЦАМО, ф. 500, о. 12451, д. 23, Lagebericht Nr. 48. Berlin, den 30. September 1938.

60 Minařík, P. – Šrámek, P.: Personální průvodce, s. 94–130.

61 ЦАМО, ф. 500, о. 12451, д. 23, Lagebericht Nr. 47. Berlin, den 29. September 1938.

62 ЦАМО, ф. 500, о. 12451, д. 23, Lagebericht Nr. 48. Berlin, den 30. September 1938.

přesunuly někam na západ. Zda do Čech, nebo na Moravu, němečtí zpravodajští důstojníci nevěděli.⁶³ Stanoviště velitele 11. divize se ale k 30. září 1938 nacházelo stále ještě v Lovinobaně na Slovensku a nebyla ještě soustředěna, neboť k ní dosud nepřišly důležité jednotky. Podobně tomu bylo i s 12. divizí, která ovšem již měla velitelství ve Vsetíně a tvořila zálohu Hlavního velitelství.⁶⁴

Obecně uváděl Abwehr, že československý průmysl se postupně převádí na válečnou výrobu. Měl ovšem potíže s pracovní silou, neboť většina aktivních mužů narukovala během mobilizace. V muniční továrně v Povážské Bystrici mělo podle svodky z 30. září 1938 dojít k „těžké sabotáži“, která způsobila výpadek v oddělení pro letecké bomby a plnicím oddělení.⁶⁵

Podle hlášení z 30. září 1938 docházelo také k častým zatčením sudetských Němců a jejich odvozu do vnitrozemí.⁶⁶

Již 1. října 1938 hlásili zpravodajští důstojníci, že jakmile Československo přijalo mnichovský diktát, „nedá se počítat ze strany československého vojska s odporem proti vstupu německé armády do pohraničních oblastí“. Předpokládali ale, že by se německému Wehrmachtu mohly postavit oddíly Rote Wehr, případně jiné „československé národní skupiny“, které stále ještě zvažují možnost obrany.

Jinak celkově hlásili němečtí agenti stahování československé armády, jmenovitě Pěších pluků č. 24 a 1 z pohraničí do Liberce. Stažení bylo pozorováno také z Opavy a Bruntálu. Posádka v Krnově (III. rota Pěšího pluku č. 34) měla být stažena do vnitrozemí. Sami zpravodajci ale uváděli, že tuto informaci je potřeba potvrdit.⁶⁷ O den dříve totiž uváděli, že se tato rota nachází v Krnově a v noci z 29. na 30. září 1938 byly v okolí města slyšet silné exploze. Němečtí agenti nevěděli, zda byly použity ruční granáty, nebo se jednalo o úmyslné vyhození nějakých objektů do vzduchu.⁶⁸

Z „polského prostoru (aus dem poln. Siedlungsgebiet)“ se měly československé jednotky stáhnout již v noci z 28. na 29. září 1938. Českou část Těšína ale obsadily dvě roty „národní gardy (2 Komp. Nationalgarde)“. Podle zprávy z Košic zde měla být mobilizace tamější posádky dokončena 29. září 1938.⁶⁹

Průběh okupace pohraničí Československa si nacističtí zpravodajští důstojníci ve zprávě z 2. října 1938 pochvalovali. Vyloženě zmiňovali, že všechny civilní

63 ЦАМО, ф. 500, о. 12451, д. 23, Lagebericht Nr. 47. Berlin, den 29. September 1938.

64 Minařík, P. – Šrámek, P.: Personální průvodce, s. 94–130.

65 ЦАМО, ф. 500, о. 12451, д. 23, Lagebericht Nr. 48. Berlin, den 30. September 1938.

66 Tamtéž.

67 ЦАМО, ф. 500, о. 12451, д. 23, Lagebericht Nr. 49. Berlin, den 1. Oktober 1938.

68 ЦАМО, ф. 500, о. 12451, д. 23, Lagebericht Nr. 48. Berlin, den 30. September 1938.

69 ЦАМО, ф. 500, о. 12451, д. 23, Lagebericht Nr. 49. Berlin, den 1. Oktober 1938.

a vojenské služebny dostaly od vlády rozkaz, aby proti německé armádě nepoužívaly zbraně s výjimkou „*nutné obrany proti zcizení zbraní*“. Jakmile se objeví německé jednotky, měly se československé stáhnout. To se ale netýkalo ozbrojených civilistů německé národnosti.

Všeobecně němečtí zpravodajští důstojníci hodnotili, že morálka mužstva a poddůstojníků československé armády je velmi špatná. Důstojníci vzbuzovali lepší dojem. Mužstvo a poddůstojníci měli mít potíže také s výstrojí.

V blíže nespecifikované pohraniční oblasti mělo docházet k ozbrojeným střetům mezi sudetskými Němci, komunisty a Čechy. Broumov měl být 2. října 1938 znovu obsazen československou armádou. V Českém Krumlově došlo ráno 2. října 1938 ke střetům, a proti tomuto „*sudetoněmeckému*“ městu byla nasazena armáda s podporou dělostřelectva. Obyvatelstvo okresů Jindřichův Hradec a Nová Bystřice měli opět trpět pod „*zostřeným*“ terorem ze strany Čechů („*Die Bewölkerung der Bezirke Neuhaus und Neubistritz hat erneut unter verschärftem tschech. Terror zu leiden*“).⁷⁰ Z Českých Budějovic a Kájova u Českého Krumlova byly hlášeny komunistické nepokoje doprovázené nepřátelskými akty proti československé vládě.⁷¹

Podobně optimistická slova vyzněla i ze zpravodajské svodky z 5. října 1938. Ústup československých jednotek z pásem I až IV měl probíhat podle plánu. Obecně hlásili němečtí zpravodajští důstojníci odchod československých jednotek do vnitrozemí a evakuaci cenného materiálu z obsazovaných území. Připomínali ale také, že československá armáda má potíže se zásobováním hlavně v jižních Čechách a na jižní Moravě a že si zde na nedostatek potravin stěžuje i místní obyvatelstvo.⁷²

Velkou pozornost ale přirozeně věnovali štábní a zpravodajští důstojníci přesunům jednotlivých československých divizí. Opakovala se hlášení, že zřejmě nová obranná linie československé armády byla vybudována po obou stranách Pohořelic jižně od Brna. Zde měla být soustředěna 6. pěší divize. Také opevnění na jižní Moravě mělo být stále ještě obsazeno československou armádou. Útvary 8. pěší divize se podle tohoto hlášení „*zřejmě*“ soustředily v prostoru Hranice – Nový Jičín, jednotky 7. pěší divize byly shromážděny kolem Olomouce, Šternberka na Moravě a Hranic, útvary 4. pěší divize mezi Chocní a Pardubicemi, 13. pěší divize „*pravděpodobně*“ kolem Kolína, 3. pěší divize v prostoru Mnichovo Hradiště – Česká Lípa, 1. pěší divize kolem Prahy, 2. pěší divize ve starých postaveních („*in den alten Stellungen*“) západně od Plzně, 5. pěší divize ve starých postaveních jižně od Českých Budějovic, 9. pěší divize ve starých postaveních u Bratislavy a 14. a 15. pěší divize v původních prostorech soustředění, stejně jako všechny

70 ЦАМО, ф. 500, о. 12451, д. 23, Lagebericht Nr. 50. Berlin, den 3. Oktober 1938.

71 Tamtéž.

72 ЦАМО, ф. 500, о. 12451, д. 23, Lagebericht Nr. 51. Berlin, den 5. Oktober 1938.

čtyři rychlé divize. Části 11., 12., 16. a 17. pěší divize se měly přesunovat. Němečtí zpravodajští důstojníci předpokládali, že v údolí řeky Váhu již zůstaly pouze slabé a „nevýznamné“ jednotky československé armády.⁷³

Hlavní zpravou v denní svodce ze 7. října 1938 byla informace, že vysílač Mělník hlásil 6. října 1938 v 19.15 hodin, že byla podle § 60 vyhlášena demobilizace. Okamžitě měli být propuštěni záložníci dvou záložních ročníků. V komentáři k této vyhlášky bylo zmíněno, že sudetští Němci byli propuštěni již dříve, především ze Slovenska, kam byli kvůli své národnosti povoláni.⁷⁴

Vyklízení pásem probíhalo podle dohod, přestože se „česká strana“ potýkala s nedostatek dopravních a transportních prostředků a pohonných hmot. Připomněli také, že vyklízení IV. pásma na slezské hranici provázely potíže kvůli ucpaným silnicím a železnicím, zvláště v okolí Šternberka. Co se týče vojenských jednotek, útvary 7. pěší divize se stále měly nacházet severně od Šumperka a Rýmařova. Předpokládali, s otazníkem, že se tyto útvary budou přesunovat do Prahy. Co se týče Pěšího pluku č. 13, hlásili, že se stahuje k Prostějovu.⁷⁵

Útvary 8. pěší divize se měly podle svodky ze 7. října 1938 nacházet v prostoru Lipník nad Bečvou – Hranice a jižně. Jednotky, které přišly od Opavy, se měly soustředit v prostoru Moravský Beroun. Zřejmě se podle odhadu německých zpravodajských důstojníků jednalo o útvary Pěšího pluku č. 15. Jednotlivé prapory a další jednotky Pěšího pluku č. 34 měly být dosud v prostoru Bruntál a důstojníci Abwehru předpokládali, že jejich hlavní část bude ustupovat do prostoru Hranice – Přerov k hlavním částem 8. pěší divize. Těžké dělostřelectvo mělo být odsunuto na Slovensko.⁷⁶

Podrobně informovali nacističtí zpravodajci i o situaci na saské hranici. Liberec měl být podle svodky ze 7. října 1938 znovu obsazen útvary Pěšího pluku č. 44. Hlavní síly tohoto pluku se stahovaly do Turnova a Mnichova Hradiště. Do tohoto prostoru se měly stahovat také jednotky Pěšího pluku č. 47. Jednotlivé části tohoto pluku byly hlášeny také z Mladé Boleslavi. Kromě již zmíněných jednotek se měly v Turnově nacházet i útvary Pěšího pluku č. 11. Záložní Pěší pluk č. 92 se měl přesunout z Liberce do prostoru severovýchodně od Wartenbergu (patrně Stráž pod Ralskem).

V okolí jižně od Mimoně se měly nacházet podle svodky ze 7. října 1938 hlavní části Pěších pluků č. 2 a č. 42. V prostoru severně od linie Ještěd – Oschütz [zřejmě Oschitz, Osečná] – Jablonec nad Nisou – Dubá se měly nacházet pouze „malá“ postavení.⁷⁷

73 Tamtéž.

74 ЦАМО, ф. 500, о. 12451, д. 23, Lagebericht Nr. 52. Berlin, den 7. Oktober 1938.

75 Tamtéž.

76 Tamtéž.

77 Tamtéž.

V některých „*bunkrech*“ severně od České Kamenice („*bei Kraybuche*“) měli „*Češi*“ zanechat „*tak zvané petardy*“, které měly tvar velké plechovky, jež po otevření během deseti vteřin vzplanuly, ale nezpůsobily žádnou škodu. Němečtí zpravodajští důstojníci se domnívali, že by mohly být „*ruského*“ původu.⁷⁸

Podobně tomu bylo podle svodky ze 7. října 1938 také v prostoru rakouské hranice. V oblasti od Vratěnína u Vranova nad Dyjí až do Slavonic mělo docházet k vyklízení území ze strany československé armády. Také mužstvo z opevnění se mělo stáhnout do vnitrozemí. K jejich ochraně byli ponecháni jednotliví neozbrojení vojáci. V prostoru Staré Město pod Landštejnem – Nové Bystřice mělo zůstat stále ještě původní obsazení opevnění československými jednotkami.

Vyklízení dosud neobsazeného území československými vojsky bylo pozorováno také v prostoru bavorské hranice. Například z vrchů Špičák a Pancíř u Železné Rudy se měly stáhnout dvě roty do Nýřan. Mezi Železnou Rudou a Nýřany, v obcích Hojsova Stráž (Eisensträß) a Zelená Lhota (Grün) se neměli nacházet žádní vojáci.⁷⁹

Poměrně zajímavá je stručná poznámka, že „*u Vojskové skupiny Leeb byl zajištěn přeběhlík z čes. záložního Pěšího pluku č. 79, který byl kmenovým příslušníkem Pěšího pluku č. 29*“.⁸⁰

Mezi československými vojáky stále převládala podle nacistických agentů velmi špatná morálka, která se zhoršovala. Vojenské posádky zůstávaly prakticky uzavřeny v kasárnách. O tom, že by byly hlášeny nějaké případy drancování nebo docházelo k nějakým excesům, neměli nacističtí zpravodajci informace.⁸¹

Svodka z 8. října 1938 potvrzovala většinu původních německých zpravodajských zjištění ohledně vyklízení prostoru, zvláště s upozorněním na potíže s ucpanými dopravními tepnami, nedostatkem pohonných hmot a problémech v zásobování. Jako velmi důležitou považovali zprávu, že se v prostoru Břec-lav – Znojmo nacházejí útvary československé 4. armády pod velení generála Prchaly. Tím se mělo potvrdit hlášení z 21. září 1938 (Lagebericht Nr. 40). Tyto předpoklady měl potvrdit štábní důstojník této československé armády, který se právě nacházel v Brně a vstoupil do kontaktu s důstojníky (či agenty) vídeňského Heeresgruppenkommando 5. Podobně jeden z důstojníků československé armády ze Sudet měl potvrdit, že mezi 2. až 6. říjnem 1938 měl být z Levoči přesunut jeho kmenový Pěší pluk č. 37 spolu s částmi Dělostřeleckých pluků č. 11 a 111 do prostoru Hodonína.⁸²

78 Tamtéž.

79 Tamtéž.

80 Tamtéž.

81 Tamtéž.

82 ЦАМО, ф. 500, о. 12451, д. 23, Lagebericht Nr. 53. Berlin, den 8. Oktober 1938.

Bratislavu a Petržalku měla československá armáda vyklidit podle svodky z 8. října 1938 a její jednotky se měly stáhnout nějakých 40 kilometrů do vnitrozemí.⁸³

Vcelku vyčerpávající informace měli němečtí zpravodajští důstojníci z prostoru saské hranice, zřejmě od místního obyvatelstva německé národnosti. K 7. říjnu 1938 se měly v prostoru Turnova shromažďovat Pěší pluk č. 44 (včetně štábu), části Dělostřeleckého pluku č. 3, části Dragounského pluku č. 3 a části Ženijního pluku č. 3, celkem asi 1000 až 1500 mužů. Podobně v okolí Mnichova Hradiště se soustřeďovaly Pěší pluk č. 47 (včetně štábu), záložní Pěší pluk č. 52, části Dělostřeleckého pluku č. 3 a části Ženijního pluku č. 3, dohromady asi 1500 vojáků. V Mělníku byly zjištěny Pěší pluk č. 2 (včetně štábu), Pěší pluk č. 42 (včetně štábu), části Ženijního pluku č. 1, části Dělostřeleckého pluku č. 3, celkem 3 až 4 tisíce vojáků. A konečně v Bělé pod Bezdězem zjistili nacističtí zpravodajští důstojníci záložní prapor Pěšího pluku č. 47.⁸⁴

V zpravodajském hlášení z 10. října 1938 psali štábní důstojníci o prohlubující se demoralizaci československých vojáků. Údajně bylo hlášeno ze severních a jižních Čech, že v těchto oblastech vojáci československé armády vyměňují výzbroj a výstroj za potraviny a cigarety. Přeběhlík, zřejmě ten, o němž se zmiňovala svodka z předchozího dne, měl vyjádřit přání, že se chce stát právoplatným občanem Německé říše. Podobná přání měla údajně zaznívat z četných českých oblastí, které sousedily s obsazeným územím, ze strany obyvatelstva.

Podle poznatků německé rozvědky, byli zatím demobilizováni pouze vojáci ročníků 1896 a 1897. Mladší ročníky údajně dostaly třídní dovolenou, po níž museli tito vojáci opět narukovat, aby zabezpečili novou hranici. Tuto poslední zprávu ovšem zpravodajští důstojníci nepovažovali za dostatečně prověřenou. Demobilizace se ale údajně netýkala sudetských Němců, kteří příslušeli k zmíněným ročníkům, či pocházeli z oblastí, které nebyly připojeny k Německu („*Sudetendeutschen Mannschaften werden, soweit sie zu den genannten Jahrgängen oder nicht in den Deutschland abzutretenden Gebieten beheimatet sind, nicht entlassen.*“).⁸⁵

K 10. říjnu 1938 bylo hlášeno, že shromaždiště 8. pěší divize se nachází kolem nových hranic u Přerova a 7. pěší divize v prostoru Olomouce. Kromě toho se měla u Vysokého Mýta soustřeďovat 4. pěší divize. S propuštěním záložníků německé národnosti, především těch, kteří pocházeli ze zabraných území, se množily také přesné zprávy o dislokaci jednotek československé armády v době mobilizace. Tak například 10. října 1938 bylo se spožděním hlášeno, že 28. září 1938 byl východně od Hradce Králové zformován z Pěšího pluku 30 záložní Pěší pluk 80.

83 Tamtéž.

84 Tamtéž.

85 ЦАМО, ф. 500, о. 12451, д. 23, Lagebericht Nr. 54. Berlin, den 10. Oktober 1938.

V prostoru saské hranice předpokládali nacističtí zpravodajští důstojníci, že se štáb II. sboru patrně nachází v Mladé Boleslavi a útvary 13. pěší divize pravděpodobně v prostoru Náchod – Pardubice – Hořice v Podkrkonoší.⁸⁶

Ze zprávy 10. října 1938 také vyplývá, že vcelku přesný přehled měl nacistický Abwehr o přesunech jednotek československé armády, pokud se uskutečnily v oblastech osídlených německou národností menšinou. Jinak neměli úplně jasnou představu. Například, co se týkalo jednotlivých armád československých pozemních vojsk. Ve svodce z 10. října 1938 se například píše, že „4. armáda měla patrně bránit úsek jihomoravské hranice. Pravděpodobně jí byly podřízeny 6. a 19. pěší divize a silné [starke] části 11. a 17. pěší divize. 2. armáda měla patrně bránit frontu na severu (severomoravské hranice)“.⁸⁷

Další svodka německé rozvědky z 13. října 1938 již pouze konstatuje, že vyklizení všech oblastí, které byly přiřazeny k Německu („*der an den Deutschland abgetreten sudetendeutschen Gebiete*“), proběhlo hladce („*reibungslos*“) a bylo dokončeno. Se zpožděním bylo také oznámeno, že 3. a 4. října 1938 byly pravděpodobně propuštěni z československé armády záložníci ročníků 1900 až 1895 a 1901 a 1902. Dne 10. října 1938 měla také vydat „pražská“ vláda vyhlášku o propuštění všech vojáků německé národnosti z československé armády.

Německý vojenský atašé v Praze také potvrzoval, v čem si dosud nebyli zpravodajští důstojníci jisti. Do 1. října 1938 měla dokončit každá z československých divizí postavení dvou záložních pěších pluků. Zatím to bylo potvrzeno u 1., 3., 4., 5., 13. a 16. pěších divizí.

Za velmi podstatné považovali němečtí zpravodajští důstojníci upozornit generální štáb na skutečnost, že československá armáda posiluje jednotky především v jihozápadním Slovensku proti Maďarsku („... *dass die Tschechen ihre Truppen gegenüber Ungarn, insbesondere in der Südwestslowakei, verstärken.*“). Také se domnívali, že francouzská vojenská mise v Československu bude odvolána, nevěděli ale kdy.⁸⁸

Podobně jako v předchozích dnech se množily případy přeběhlíků. Ti zpravodajským důstojníkům německé armády potvrdili, že během mobilizace byly v úseku 5. pěší divize nasazeny části 16. a 17. pěší divize a že se na počátku října 1938 nacházelo velitelství VI. sboru (Košice) v Táboře.

Zemské vojenské velitelství v Bratislavě se mělo za mobilizace přesunout do Pezinku (27 kilometrů severně od Bratislavy). Zda se již přemístilo zpět do slovenského hlavního města ještě 13. října 1938, nevěděli.⁸⁹ Toto zemské vojenské

86 Tamtéž.

87 Tamtéž.

88 ЦАМО, ф. 500, о. 12451, д. 23, Lagebericht Nr. 55. Berlin, den 13. Oktober 1938.

89 Tamtéž.

velitelství bylo v době mobilizace přejmenováno na Mobilisační těleso 104 a zastřešovalo týlové útvary (například justiční službu) 3. armády.⁹⁰

Po ústupu československé armády z pohraničí se věnovali nacističtí agenti také zprávám o pražské linii opevnění. Zmiňovali, že úsek Slaný – Velvary je obsazen útvary Pěšího pluku č. 28, dalších patnáct kilometrů za touto čarou se nacházely dva prapory Pěšího pluku č. 5 na čáře Kladno – Pchery („*Pschery*“), ve Velvarech útvary Dragounského pluku č. 1 a v Knovízi byl zjištěn jeden prapor Pěšího pluku č. 55, jenž byl postaven na základě Pěšího pluku č. 5.⁹¹

Údálosti září a října 1938 jsme ohraničili zprávou z 14. října 1938. V ní se pouze konstatuje, že vyklizení odtržených oblastí bylo v obecné rovině dokončeno. Mezi vojáky a civilisty se vše znovu vracelo do mírových kolejí. Nálada v armádě velmi poklesla. Ohledně postoje „*spojevců*“ panovala mezi obyvateli Československa velká rozladěnost a roztrpčenost. Co se týče demobilizace, byla stále v běhu. Němečtí zpravodajští důstojníci také se zadostiučiněním konstatovali, že komunistický vliv byl v armádě odmítnut („*abgelehnt*“).⁹²

Čistě vojenské zprávy se týkaly pouze záložních pěších pluků, které německý Abwehr nově potvrdil kromě těch, již zmíněných v předchozích zprávách, u 9., 14., 16. a 17. pěší divize. Přitom ale 16. pěší divize již byla zmíněna v předchozím hlášení.⁹³

Novou hranici měly podle zprávy z 14. října 1938 obsadit jednotky Národní gardy. Podle zachyceného rozhlasového vysílání byl na Slovensku a Podkarpatské Rusi vyhlášen výjimečný stav.⁹⁴

Závěrečné shrnutí

Nacistický Abwehr měl od počátku velmi hojně – a mnohdy i přesně – informace o pohybu československých jednotek z oblastí obývaných především německým obyvatelstvem. Veškeré zprávy o vyšších jednotkách a jejich rozmístění ovšem měly spíše charakter domněnek a předpokladů. Od 14. září do 14. října 1938 se ani nepodařilo s neochvějnou jistotou zjistit, kde se nachází hlavní štáb československé armády. Přitom se dosud většinou v české historiografii předpokládalo, že jeho umístění na zámek Račicích, který patřil majiteli německé národnosti, nebyl šťastným tahem, neboť nutně muselo být jeho umístění velmi brzy prozrazeno. Jak se ale zdá, skutečně tomu tak nebylo.

90 Srov. např. Fidler, J. – Sluka, V.: Encyklopedie branné moci, s.

91 ЦАМО, ф. 500, о. 12451, д. 23, Lagebericht Nr. 55. Berlin, den 13. Oktober 1938.

92 ЦАМО, ф. 500, о. 12451, д. 23, Lagebericht Nr. 56. Berlin, den 14. Oktober 1938.

93 Tamtéž.

94 Tamtéž.

Až do samého počátku října 1938 neměli němečtí zpravodajští důstojníci podrobnější a ucelenější informace o jednotlivých útvech československé armády, zejména na úrovni pluků a praporů. Ani zprávy o dislokaci pěších a rychlých divizí československé armády nebyly přesné a sami nacističtí zpravodajští důstojníci přiznávali, že mnoho z těchto údajů nedokážou nezávisle ověřit. Není to patrné pouze z těchto všeobecných přehledů, jimiž se zabývá tato studie a které byly určeny pro vyšší štáby německé armády včetně generálního štábu, ale i z jednotlivých zpráv německých agentů, které jsou dostupné – co se týče vojenských zpráv z let 1938 až 1939 – především ve fondu RW49 německého vojenského spolkového archivu ve Freiburgu im Breisgau.⁹⁵

95 Především jde o fondy Bundesarchiv/Militärarchiv Freiburg im Breisgau, RW49/43 a RW49/44.

German Intelligence Service Reports about Czechoslovakia (14 September–14 October 1938)

Thus far, Czechoslovak historiography and military specialists were convinced that the Nazi intelligence service was familiar with the seat of the Czechoslovak Army headquarters at Račice Castle and its surrounding villages; however, it was not true. The closest estimate of the German secret service officers was that based on the extensive radio operation, the Czechoslovak Army was headquartered in the Morava River valley near Kroměříž. They had been ambivalent about it until the turn of September and October 1938 when the Czechoslovak Army staff returned to Prague. Unlike the persisting belief, the Germans were unclear about the precise deployment of the individual corps and divisions of the Czechoslovak Army. Neither the Nazi Abwehr, nor the Wehrmacht leaders had a clear idea about the structure of the individual corps and divisions, or the deployment of their staffs and subordinated troops, until the German soldiers were released from the Czechoslovak Army at the beginning of October 1938. Regarding the Czechoslovak Air Force, the German intelligence service officers were even convinced that it was comprised of seven air regiments, while there were actually only six. Until the demobilisation, the Nazi secret service officers had more precise information about areas with a majority of German inhabitants. Otherwise, they groped in the dark and even admitted they had no clue how the Czechoslovak Army could form so many reserve divisions and regiments. The estimate about the overall strength of the Czechoslovak Army was similar. For example, on 28 September 1938, the Abwehr officers estimated that 562 thousand soldiers were mobilised, while there were actually twice as many by 30 September 1938 – 1.28 million. Up until now, no research focused on the German radio intelligence service that acquired very precise information. However, its greatest contribution was that in May 1938 they confirmed within two and a half hours that the Czechoslovak Army announced a mobilisation. As testified by General Lieutenant Albert Praun, the last commander of the Wehrmacht intelligence service, they arrived at this conclusion based on the immediate renaming of Czechoslovak military broadcasting stations and changed frequencies. Although they could not determine the types of units behind the encrypted codes, Praun commented with contempt that during the mobilisation in September 1938 these procedures and broadcasting codes remained unchanged, and so the eavesdropping officers could confirm the mobilisation within just two minutes.